

CZASOPISMA TOWARZYSTW NAUKOWYCH TEMATEM KONFERENCJI W PŁOCKU, 16-17 września 2016 R.)

Towarzystwo Naukowe Płockie oraz Rada Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk w dniach 16-17 września 2016 r. zorganizowały ogólnopolską konferencję naukową na temat „Czasopisma towarzystw naukowych”. Inspiracją spotkania była przypadająca w 2016 roku 60. rocznica powstania „Notatek Płockich”, kwartalnika Towarzystwa Naukowego Płockiego, zaś celem dyskusja dotycząca historii i znaczenia periodyków wydawanych przez różnego typu towarzystwa naukowe (ogólne, specjalistyczne, naukowo-techniczne, regionalne), a także omówienie dotychczasowego dorobku poszczególnych tytułów. Opiekę nad przebiegiem tego naukowego spotkania sprawował komitet organizacyjny w osobach: przewodniczący dr Andrzej Kansy oraz dr Grażyna Szumlicka-Rychlik, mgr Tadeusz Majsterkiewicz i Maciej Wróbel.

W imieniu prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego prof. dr hab. inż. Zbigniewa Kruszewskiego otwarcia dokonał wiceprezes TNP ks. prof. dr hab. Michał Marian Grzybowski, który krótko przypomniał słuchaczom dzieje towarzystwa naukowego, podkreślając inicjatywy ludzi, którzy widzieli potrzebę krzewienia nauki na prowincji (nie tylko w Warszawie). Z kolei głos zabrał ks. prał. prof. dr hab. Ireneusz Mroczkowski reprezentujący ks. biskupa płockiego Piotra Libereę, który gratulując organizatorom konferencji trafnego wyboru tematu powiedział, że choć współczesne wyzwania nie sprzyjają towarzystwom (trudności utrzymania bibliotek, wydawania czasopism) to w trudnych czasach trzeba umieć się jednoczyć. Prof. zw. dr hab. Andrzej Chodubski mówił o idei konferencji, której celem było łączenie pojęć nauki, regionu i czasopiśmiennictwa oraz o zderzeniu tradycji z nowoczesnością, z której wynika potrzeba pielęgnowania tradycyjnych periodyków, by przetrwały przemiany. Skrót referatu prof. zw. dr hab. Iwony Hofman (prezes Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej) pt. „Czasopisma towarzystw naukowych w Polsce w ujęciu medioznawczym” przedstawił sekretarz generalny TNP doc. dr Wiesław Koński.

Pierwszą sesję plenarną prowadzili prof. nzw. dr hab. Stanisław Kunikowski i dr. Damian Kasprzyk, a obrady zainaugurował prof. **Andrzej Chodubski** (Uniwersytet Gdański) tematem „Przestrzeń czasopiśmiennictwa towarzystw naukowych a idee postmodernizmu”. Prelegent zaznaczył w nim zagrożenia degradacji intelektualnej wynikające z coraz bardziej popularnej kultury obrazkowej wypierającej słowo, jak również wkroczenie modelu globalnego, nie zawsze łączącego się z pielęgnowaniem tego, co lokalne. Prof. nzw. dr hab. **Stanisław Kunikowski** (Kujawska Szkoła Wyższa we Włocławku i Włocławskie Towarzystwo Naukowe) przedstawił „Wkład wydawnictw periodycznych towarzystw naukowych w Polsce w rozwój nauki i tożsamości regionalnej”, mówił też o ich roli w wypełnieniu luki w wielu dziedzinach i obszarach nauki polskiej.

Następny prelegent ks. prof. nadzw. dr hab. **Jan Krajczyński** (Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego) zapoznał słuchaczy z funkcją kulturotwórczą periodyków naukowych w ponowoczesnym świecie na przykładzie „Przeglądu Prawa Wyznaniowego”, pisma

wydawanego od 7 lat, które ukazało się w 8 tomach w wersji drukowanej i elektronicznej. Wydawnictwo to w ministerialnym wykazie czasopism naukowych uzyskało 8 punktów oraz pozytywnie przeszło proces ewaluacji IC Journals Master List, wynikiem czego jest przyznanie wskaźnika ICV (Index Copernicus Value) w wysokości 43,8 pkt. Kolejny mówca ks. prof. nadzw. dr hab. **Stanisław Chrobak** (Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego) przedstawił historię i stan obecny, wydawanego od 1975 r., czasopisma „Seminare. Pismo ukazujące się od 2004 r. jako kwartalnik, zawiera artykuły o problematyce teologicznej, społeczno-pedagogicznej, historycznej i filozoficznej oraz recenzje i sprawozdania. Publikowane teksty posiadają streszczenia w języku angielskim, niemieckim, francuskim lub hiszpańskim, a periodyk znajduje się w Wykazie Czasopism Naukowych w części B otrzymując 15 punktów, a także przydzielony ma wskaźnik ICV o wartości 65.08.

Z tematem „Zarządzanie czasopismem naukowym” wystąpiła dr **Alicja Jagielska-Burduk** (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Prelegentka mówiła o strategii rozwoju, marketingu, finansach, perspektywach i parametryzacji naukowych periodyków, dając jako przykład półrocznik „Santander Art and Culture Law Review” (numer parzysty w jęz. polskim, numer nieparzysty w jęz. angielskim). Doktor **Damian Kasprzyk** (Polskie Towarzystwo Ludoznawcze) przedstawił referat pt. „Od ludoznawstwa ku antropologii. Czasopisma Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego”, w którym przypomniał historię PTL od chwili założenia w 1895 r. we Lwowie, po wydawane przez to stowarzyszenie czasopisma, w tym najstarsze i najważniejsze pismo etnograficzne i folklorystyczne „Lud” (lista C, 10 pkt.). Kolejna prelegentka mgr inż. **Magdalena Borek-Daruk** (Wydawnictwo Czasopism i Książek Technicznych SIGMA-NOT) omówiła prasę fachową Wydawnictwa SIGMA-NOT, portalu udostępniającego w wirtualnej czytelni już 32 tytuły periodyków technicznych, a wśród nich „Przegląd Techniczny” ukazujący się od 1866 r. i będący jednym z najstarszych czasopism technicznych w Europie. Doktor **Krystyna Data** (Polskie Towarzystwo Językoznawcze) zajęła się „Biuletynem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, rocznikiem wydawanym przez miłośników języka polskiego zwracając uwagę na jego historię, teraźniejszość i przyszłość. Ostatni w panelu wystąpił dr **Tomasz Piekarski** (Archiwum Państwowe w Płocku) zapoznając słuchaczy ze źródłami archiwalnymi prezentowanymi na łamach płockich czasopism naukowych takich jak: „Notatki Płockie”, „Płocki Rocznik Historyczno-Archiwalny”, „Płockie Zeszyty Archiwalne”, „Studia Płockie” czy „Rocznik Muzeum Mazowieckiego w Płocku”.

Drugiej sesji plenarnej przewodniczyli prof. zw. dr hab. Tomasz Mielczarek i prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Walczak. Wystąpienia rozpoczął prof. **Tomasz Mielczarek** (Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) analizując czasopismo Częstochowskiego Towarzystwa Naukowego „Ziemia Częstochowska” (1934-2015). W swym wystąpieniu prelegent przedstawił założyciela pisma Kazimierza Kühna oraz omówił proces ewolucji poszczególnych edycji poruszających sprawy naukowe regionu częstochowskiego (41 tomów, ponad 500 artykułów). Następny mówca, prof. nadzw. **Krzysztof Walczak** (Uniwersytet Wrocławski, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Prezydenta S. Wojciechowskiego w Kaliszu i KTPN) przybliżył „Czasopisma Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk jako narzędzie formowania środowiska naukowego”. Profesor zaprezentował cenione regionalne periodyki naukowe takie jak: „Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” (w Wykazie Czasopism Naukowych 6 punktów), „Studia Kaliskie=Studia Calisiensis” (w WCN mają 2 punkty), „Polonia Maior Orientalis” oraz

Prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Walczak (przy mównicy),
prof. zw. dr hab. Tomasz Mielczarek (fot. E. Obała)

Prof. nadzw. dr hab. Ewa Andrysiak (przy mównicy),
prof. zw. dr hab. Tomasz Mielczarek,
prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Walczak (fot. E. Obała)

„Rocznik Kaliski” wydawany przez kilka lat wspólnie z Oddziałem Kaliskim PTH (t. 35-39, 2009-2013), podkreślił ich wpływ na rozwój środowiska akademickiego i naukowego Kalisza. Przedmiotem wystąpienia kolejnej referentki – prof. nadzw. dr hab. **Ewa Andrysiak** (Katedra Informatologii i Bibliologii Uniwersytetu Łódzkiego, Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk) – było „Kaliskie Towarzystwo Lekarskie jako wydawca czasopism naukowych”. Prelegentka przypomniała krótko 140-letnią historię towarzystwa, w tym wydawnictwa KTL, a przede wszystkim czasopisma: „Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego” oraz „Serwis Informacyjny Lekarzy Województwa Kaliskiego” (później „Aesculapius”).

Rolę „Studiów Łomżyńskich” w kształtowaniu lokalnego środowiska naukowego przybliżyła prof. nzw. dr hab. **Dorota K. Rembiszewska** (Instytut Sławistyki PAN) przedstawiając historię i działalność Łomżyńskiego Towarzystwa Naukowego im. Wagów oraz wskazując na znaczenie ukazującego się od 1989 r. rocznika stowarzyszenia (Wykaz Czasopism Naukowych lista B – 2 pkt.). Wystąpienie przygotowane zostało wspólnie z dr **Małgorzatą Frąckiewicz**. Następny wykład również wspólnego autorstwa prof. nzw. dr hab. **Macieja Mikołajewskiego** i prof. nzw. dr hab. **Krzysztofa Czarata** (Polskie Towarzystwo Astronomiczne) poświęcony był czasopismu „Urania”, jednemu z najstarszych na świecie tytułów związanych z upowszechnianiem astronomii. Wydawane od 1920 r. popularnonaukowe pismo posiada swoją stronę internetową, jest też obecne na portalach społecznościowych; nie jest czasopismem punktowanym. W centrum uwagi kolejnego mówcy – mgr. **Wojciecha Adama Łonaka** (Polskie Towarzystwo Numizmatyczne) – znalazły się „Regionalne czasopisma Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego 1945-2015: rola, znaczenie, dorobek”. Siedemdziesiąt lat działalności PTN przyniosło blisko 60 tytułów regionalnych pism numizmatycznych (m.in. Wrocław, Częstochowa, Będzin, Jastrzębie Zdrój, Bydgoszcz, Mława, Gliwice, Lublin, Gdańsk, Warszawa).

Wystąpienia po przerwie rozpoczął mgr **Jerzy Piniński** (Polskie Towarzystwo Numizmatyczne) tematem „Czasopisma polskich towarzystw numizmatycznych”, przypominając „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne”, „Zapiski Numizmatyczne”, „Komunikaty Warszawskiego Towarzystwa Numizmatycznego”, „Biuletyn Numizmatyczny”, „Wiadomości Numizmatyczne”. Doktor **Grzegorz Gołębiwski** (Towarzystwo Naukowe Płockie) przedstawił „Tematykę historyczną na łamach <Notatek Płockich>”, najważniejszego czasopisma regionu płockiego, obchodzącego 60-lecie istnienia (1956-2016). Prelegent przypomniał, że czasopismo powstało jako efekt prac komisji badań nad dziejami i rozwojem Płocka, a jego celem było pokazanie przeprowadzanych badań archeologicznych, historii i rozwoju miasta Płocka. „Notatki Płockie” posiadają 6 punktów i są obecne w Internecie. O czasopiśmie „Sylwan”, którego początki sięgają roku 1820 mówił dr inż. **Jan Łukaszewicz** (Instytut Badawczy Leśnictwa) w wystąpieniu pt. „Sylwan” - czasopismo naukowe Polskiego Towarzystwa Leśnego. 196 lat w służbie lasów, leśnictwa i ochrony ekosystemów leśnych”. Referent przypomniał wydawców periodyku, miejsca wydania, tematykę pisma. Czasopismo wydawane jest w języku polskim z szerokimi abstraktami angielskimi, jest recenzowane, w wykazie MNiSW posiada obecnie 15 punktów, ma stronę internetową i jest indeksowane przez: Science Citation Index Expanded (SciSearch), Journal Citation Reports/Science Edition, CAB International oraz Polish Scientific Journal Contents, Index Copernicus Journal Master List, a w Impact Factor (IF) za rok 2015 wynosi 0,410. Kolejny prelegent – dr **Stanisław Latek** (Instytut Chemii i Techniki Jądrowej) analizował „Postępy Techniki Jądrowej”, stanowiące

kronikę współczesnej nukleoniki. Referent omówił historię czasopisma, poczynając od pierwszego numeru z 1957 r., po czym zajął się problematyką artykułów obejmującą całokształt zagadnień jądrowych. Na koniec swój wykład na temat „Napromieniowany czy promieniotwórczy – prawda i mity o atomistyce” przedstawił dr inż. **Wojciech Gluszewski** (Instytut Chemii i Techniki Jądrowej). Zachęcił w nim do popularyzacji wiedzy o atomistyce i polecił pismo „Chemik Polski”, wydawany jako tygodnik poświęcony wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej, w którym w 1904 r. publikowała m.in. Maria Skłodowska-Curie oraz kwartalnik „Postępy Techniki Jądrowej”.

Obie sesje plenarne kończyły się dyskusjami nad przedstawionymi referatami a podsumowania całości dokonał prof. Krzysztof Walczak, który podkreślił wielki potencjał czasopiśmiennictwa towarzystw naukowych. Zwrócił uwagę, że naukowe periodyki to nie tylko historia ale i współczesność, w której nastąpiła wielka przemiana w formie czasopism (wersje papierowe i elektroniczne), a przyszłość tych pism to nie tylko kwestie finansowe, także zespoły, które je tworzą i pasje ludzi. Czasopisma stowarzyszeń naukowych mają przyszłość.

Po obradach organizatorzy konferencji zaprosili uczestników do zwiedzenia Muzeum Mazowieckiego w Płocku oraz obejrzenia skarbów Towarzystwa Naukowego Płockiego, czyli starodruków ze zbiorów specjalnych, które udostępniła dr Grażyna Szumlicka-Rychlik, dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się sesją posterową, na której prezentowane były plakaty: „Scheda po towarzystwie naukowym - czasopismo WJOMI (World Journal of Medical Images)” autorstwa dr. n. med. Piotra Kochana oraz „Czasopisma towarzystw naukowych w Polsce” stworzony na podstawie badań sondażowych, którego twórcą był dr Andrzej Kansy z TNP. Na zakończenie tego naukowego spotkania głos zabrał prof. Janusz Adamowski (Dziekan Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego, Członek Honorowy TNP), a podsumował je prof. Tomasz Mielczarek.

Podczas konferencji zaprezentowały się stowarzyszenia naukowe z różnych dziedzin m.in.: językoznawstwa, prawa, medycyny, astronomii, leśnictwa, techniki, nukleoniki, numizmatyki oraz regionalne towarzystwa z Częstochowy, Kalisza, Łomży, Włocławka i Płocka. Dowodzi to trafności wyboru omawianej problematyki czasopiśmienniczej, która ukazuje wielki potencjał do badań nad historią i współczesnością tych naukowych wydawnictw. Należy wyrazić przekonanie, że rezultaty spotkania ludzi nauki znajdą także odzwierciedlenie w rozwinięciu wiedzy i pasji na temat przyszłości wielu pism. Zaś organizatorom trzeba podziękować za przyjazny klimat, który pozwolił zaliczyć tę konferencję do przedsięwzięć ważnych, podejmujących istotne tematy badawcze.

Ewa Andrysiak, Ewa Obała